

KAROL IRZYKOWSKI
SNY MÁRIE
DUNINOVEJ

MYSTERIÓZNE
POVIEDKY

EUROPA

KAROL IRZYKOWSKI

EUROPA

Publikáciu z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Ďakujeme vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.

Kniha, ktorú držíte v rukách,
vznikla vďaka nášmu spojeniu s **582**

Karol Irzykowski *Sny Márie Duninovej*

Preklad a doslov © Tomáš Horváth 2021

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2021 **bee&honey**

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2021

Ako dvadsiaty ôsmy zväzok edície Renfield

vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2021

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-93-5



preložil Tomáš Horváth

**SNY MÁRIE
DUNINOVEJ**

edícia
Penfield

Zväzok 28

Sny Márie Duninovej

I.

Následkom živej a družnej besedy, ktorú sme až do neskorej noci viedli v salóne manželov X., ma uprosili, aby som v mne vlastnej forme – vo forme cestopisnej skice – opísal príhodu zo svojho života, ktorá súvisela s ideálnymi, mystickými sférami. Nuž, stane sa, že sa človek v zanietení rozhovoru nechtiac preriekne a potom musí znášať dôsledky. Naozaj mám vo svojej knižnici spomienok čosi také. Je to udalosť, v ktorej mne samotnému pripadla skôr namáhavá než ponížujúca rola, napriek tomu ju vyrozprávam podľa pravdy, aby som – hoci nerád – splnil to, k čomu som bol vyzvaný.

V tých časoch som sa následkom rozličných nepríjemností necítil vo svojej koži, bol som rozčúlený a trpel nespavosťou, a keď sa mi už konečne podarilo zaspať, trápili ma fantastické, nenormálne sny. Nebolo zvláštne, že ma v tých snoch prenasledovali ženy, keďže moje srdcové záležitosti boli vtedy práve v takom štádiu, že som túžil po nejakom novom ľúbostnom vzťahu. Jeden zo snov ma obzvlášť udivil svojou zreteľnosťou a významom:

Nachádzal som sa akoby sám v divadle v proscéniu pred skúškou. Nepamätám sa, či tam boli aj iní diváci, lebo sála bola pohrúžená do temnoty. Odrazu sa opona hore trochu rozhrnula, akoby to boli dva závesy zopnuté zvnútra, a v otvore sa objavila hlava prenádhernej dievčiny. Zdalo sa mi, že vidím jej nahý krk, a dovtípil som sa, že celé jej telo skryté za závesom je tiež nahé, ba dokonca som si tým bol istý. Natiahol som ruky a vľúdne som ju volal k sebe, ona však zavrtila hlavou. Vtedy som prenikol za záves a začal som dievča naháňať po tmavých chodbách divadla, nedbajúc, že som vôbec nevidel jej telo, len akoby samotnú hlavu pohybujúcu sa v temnotách.

Odrazu sa hlava obrátila a pozrela na mňa – tými svojimi očami bez zreničiek, celkom ako u starovekých sôch. V tej

istej chvíli dievča vyrieklo slová, ktoré obsahovali nejakú hlbokú myšlienku a zároveň akúsi podivnú ľúbeznosť. A tu som odrazu uzrel samého seba spiaceho na posteli uprostred noci, nado mnou sa skláňala tá hlava, obkolesená mdlým jasom, akoby v blízkosti pohasínajúceho kahanca, ja som stál v tme a vracal som sa do svojho spiaceho tela – a tu som sa zobudil.

Mimovoľne sa ma zmocnila úzkosť, neveril som vlastným očiam, a keď som sa spamätal z dojmu, aký to na mňa spravilo, podrobil som svoje vlastné obavy kritike. Potom som si však spomenul na tie zdanlivo veľké slová, ktoré naprázdno vyriekla moja snová vidina. Namiesto toho, aby som sa na ne rozepamätal, som si však spomenul, že sa dnes mám sťahovať, a tak som vyskočil z postele a starostlivo si zbalil bielizeň, oblečenie, knihy a svoje zbierky.

S bolesťou si spomínam, že vtedy mi rozbili krásne drahocenné tienidlo lampy, dar grófa Umbriu. Keď som sa neskôr stretol so známymi, rozpovedal som im svoj tajomný sen a ešte toho dňa som ho vyrozprával svojmu holičovi počas holenia a pár iným osobám. Niektorí uznali, že ten sen je naozaj tajomný, iní zasa mali hlúpe a – prepytujem – sprosté poznámky.

O pár týždňov neskôr som sa vybral na archeologickú výpravu do okolia N... Q. Najväčšia rarita tohto zákutia je starobyľý zámok, plný zaujímavých kuriozít hodných toho, aby si ich človek prezrel a preskúmal. Leží uprostred lesov a toto jeho okolie je vzhľadom na dejiny dávnej vojenskej stratégie veľmi osobité. Mohlo by sa totiž zdať čudné, že zámok nepostavili na kopci, a teda že je tak ľahko dostupný. Zato však poskytoval iné možnosti, výhodné pre obranu, o ktorých sa tu nebudem rozširovať.

Po absolvovanej ceste som nechal pohoniča, ktorému som už zaplatil, aj s koňmi v krčme a ja sám som sa vybral do útrob lesa, predierajúc sa húštinami. Samotný výlet mal v sebe značný romantický pôvab. Kráčal som pod baldachýnom konárov a z krikov vyhrával vtáčí orchester. Len som sa trochu obával, aby ma niekto neprepadol a neozbíjal. Konečne som sa dostal na pohodlnú poľanu, rozsahom asi takých osemdesiat metrov

štvorcových, no keďže slnečný jas dopadal kolmo, rozhodol som sa odpočinúť si neďaleko nej na trávniku pod kríkom. Našťastie som bol vybavený slnečníkom, ktorý ma dokonale chránil pred tým, aby som sa spálil.

Práve som si chcel ľahnúť na trávu a už som pre tento účel rozprestrel vreckovku, keď vtom zrazu, ako som šibol očkom nabok, uzrel som cez konáre a listy akúsi ženskú postavu, sediacu na pni spadnutého stromu.

Sedela obrátená ku mne profilom a hľadela iným smerom, s rukami prepletenými na zátylku.

Opatrne a čo najtichšie som sa k nej priblížil a pozoroval som ju, sám nevidený. Bola prenádherná.

Bola veľmi mladá. Viac-menej v tom veku, keď dievča začína dospievať a chápať, čo to znamená byť ženou. Obdivoval som jej telesné tvary, ktoré sa zjavne naplňali a krásneli pod vplyvom jej vlastného pohľadu, pod vplyvom vášnivých snov o rozkošných ústupkoch lásky. A jej telo v tej svojej neadbalej pozícii, prikruté mrežou zelených konárov, ma okamžite vtiahlo do akéhosi zmyselného očarenia – očarenia, ktoré však raz a navždy vylučuje pravú lásku.

Takýto bol môj prvý dojem a až omnoho neskôr – po niekoľkých mesiacoch – som tú údajnú krásu začal podrobovať kritike, keď som pozoroval stavbu jej lebky, formu nosa a spojenie jej črt. Presvedčil som sa, že jednotlivé pekné rysy akoby vytvorila príroda nato, aby vyvolala chvíľkovú ilúziu, pretože v nich v skutočnosti nebolo nič pekné v pravom zmysle slova, a fyziognomista, ktorý vie – aby som tak povedal – čítať medzi líniami, by v tvári tejto dámy spozoroval dokonca až oškľivosť ako jej všeobecný základ. Nechcem však, aby ma niekto upodozrieval z nejakej antipatie voči Márii Duninovej, a preto dodávam, že táto marginálna poznámka neruší predchádzajúci opis, keďže, samozrejme, prvý dojem bol naozaj veľmi silný.

Dlho som takto ležal v húšti a pozeral na tú slečinku, pričom som sa dokonca ani nesnažil skryť, a akosi som spolu s ňou sníval, keď tu sa odrazu sklonila, zdvihla vetvičku a hodila ju za seba smerom ku mne. Už som rozmýšľal o tom, či

a ako začať s tou dryádou rozhovor, keď moje úvahy prerušili tiché slová:

– Si to ty?

Nezmenila pritom postoj, len natiahla ruku, akoby pripravenú k stisku.

Uviedlo ma to do značnej neistoty. Aby som zakryl rozpak, vyskočil som na rovné nohy, sňal som z nosa cviker, zdvorilo som sa uklonil a predstavil som sa. Rozprával som pritom o svojom zámere, ktorý ma priviedol do týchto odľahlých lesných končín. Vyriekol som pár lacných komplimentov – vôbec som rozprával veľa a vhodne. Ona na mňa len hľadela a vôbec sa neozývala. Hltala ma pohľadom a správala sa tak, akoby medzi nami viselo čosi nedopovedané. Nakoniec niekoľko ráz pokývla hlávkou, akoby končila nejaký vnútorný monológ, a vychytila sa na útek. Rýchlo som ju však chytil: stratila odvahu, pýrila sa a ja som jej mocne stisol ruky. Spomenul som si na svoj sen a ihneď som ho vyrozprával – samozrejme s tým, že som vypustil nemravné detaily. Vo vytržení počúvala a vpijala sa do mňa pohľadom ako do dúhy. A potom začala ona mne rozprávať o nejakých svojich snoch – živelne, neviazane a nejasne. Dotýkala sa mi končekmi prstíkov ruky, ukazovala na štyri svetové strany, pričom raz hovorila hlasom tichším než bzučanie muchy, inokedy hlas zasa slávnostne zvýšila. Z toho, čo hovorila, som rozumel len málo: boli to akési fantazmagórie, bláznovstvá, výmysly exaltovanej, predčasne vyvinutej fantázie. Zato som však hľadel do jej prekrásnych tyrkysových očí, opájal som sa melódiou jej hlasu a chvel som sa, keď som pociťoval, ako sa jej svieže, pôvabné telo ku mne túli; až som sa nakoniec prestal ovládať a dlho som ju náruživbozkal na ústa. V tej chvíli sa mi zdalo, že v jej očiach badám akýsi jas, no potom predstierala prekvapenie, znovu potriasla hlavou, utrela si ústa a rukou voľačo nervózne zmietala z oblečenia, hoci – ako som videl – len očistom, lebo ani živôtik, ani sukienku nemala zašpinené.

Napokon som ju požiadal, aby ma zaviedla do svojho domu, lebo som bol unavený po dlhšej ceste a okrem toho by

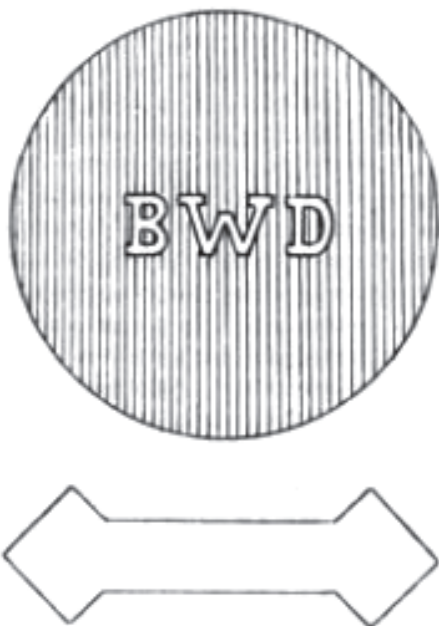
som rád získal nejaké informácie o týchto končinách, ktoré sa len tak hmýria stopami, ktoré v nich zanechala história. Bez váhania s tým súhlasila, vstala a nasadila si klobúčik (dobro si pamätám: bol ozdobený kvetmi divého maku). Chcel som jej ponúknuť rameno, ale ona zjavne moje gentlemanské gesto nepochopila, podala mi len ruku a takto sme kráčali ako školo-povinné deti, či skôr ako učiteľ so žiačkou.

O nejakú polhodinu sme prišli do malého paláca – takto (a nie „kúria“) som nazýval dom, v ktorom bývala Mária Duninová. K tomu malému palácu, situovanému na úpätí lesa, sa pripájali rad domčekov, ktorý s ním vytváral akoby jednu rodinu. Celá tá osada ležala v izolácii od sveta uprostred lesov – napriek tomu tam vládol neustály kvas myšlienok a vzájomné potľapkávanie po pleci. Obýval ju rod, ktorý bol už pred vymretím a s nadšením sa oddával istému vznešenému cieľu, určitej posvätnnej myšlienke, o ktorej prezradím len toľko, koľko mi dovolí moja povinnosť. Pamätám sa, keď som tých ľudí stretol prvý raz: ako sa ich pohľady na mňa obrátili s dôverou a sympatiou a v tých mlkvých pohľadoch bolo – ako som zistil neskôr – privítanie nového spojenca, ktorého vo mne vy-cítili. Medzi takýmito ľuďmi sa schovávala Mária Duninová, no čoskoro som zistil, že toto dievča nebolo kvetom na tomto peknom záhone, ale hnijúcou hubou!!!

Otec a zároveň impresário Márie Duninovej pán Acheronta Movebo ma prijal tak, akoby ma už dávno očakávali. Bol to parádny a štýlový zhýralec – a neslýchane inteligentný. Ihneď mi s dobrosrdečným úsmevom povedal, že mám v tvári výraz poriadneho lumpa a veľmi rýchlo sa naučím ukradnúť všetko, čo je v dosahu. Bol to taký jeho štýl, ako som sa neskôr presvedčil.

Keď som sa už posilnil a odpočinul si, odviekli ma na verandu, z ktorej sa ukazoval malebný výhľad. Pred palácom bol rybník a uprostred rybníka akési zlaté ostrovčeky, ktoré sa na slnku tak jagali, že som nemohol presne vidieť, čo to vlastne je. Aby pán Acheronta Movebo ukojil moju zvedavosť, pozval ma na plavbu po rybníku. Celá naša spoločnosť, t. j. pán

Acheronta Movebo, Mária Duninová, jej sestra Hermína – tiež veľmi pekná osôbka – a ja, sme zišli dole, na čo sme sa usadili v člunku a poplávali sme k tým ostrovčekom. Boli to tri veľké písmená:



Priviazali sme člnok o B, vyskočili sme na zlaté platne, prešli sme po jednom písmene a preskočili na ďalšie, až sme sa napokon usadili na D a nohy sme nechali voľne visieť nad vodnou nádržkou, ktorá tvorila stred tohto písmena. Strácal som sa v dohadoch, čo má ten tajomný monogram znamenať, a keď som vyslovoval svoje domnienky, pán Movebo sa smial a povedal, že to zlato je Máriino veno a tie písmená znamenajú, že som bláznivý veľký debil. To Hermínu rozhorčilo a zvolala, že je to názov štátiku, vyplývajúci z D, ktoré tam nie je. Starý ju jediným pohľadom zarazil, a tým sa to zatiaľ skončilo. Mária sa počas celej tej scény správala úplne apaticky, pričom striedavo hľadela raz na mňa, potom zasa na nehybnú a priezračnú tóňu, akoby si overovala, či je môj odraz na hladine úplne správny.

Večer som sa odobral do host'ovskej izby, ktorá bola pripravená pre mňa, a keď som sa ukladal k spánku, zaznamenával som si geografickú polohu krajiny B W D a rozličné vlastnosti jej obyvateľov. No ceruzka mi doslova vypadla z prstov, keď som medzi nočnými šuchotmi odrazu začul, ako zdola ku mne doliehajú očarujúce zvuky nejakého mne neznámeho hudobného nástroja. Zanedlho sa ozval druhý, rovnaký nástroj: hrali akýsi duet, akiste na moju počesť, keďže obe hudobníčky sa spolu svárili prostredníctvom hudby. Keďže ma táto prekrásna harmónia nejako uspala, rozhodol som sa, že im tiež niečo zahrám aj zaspievam, no až zajtra. A potom som tvrdo zaspal.

II.

Keď som sa na druhý deň s Máriou znovu uvidel, nevedomky som pocítoval, že prvé očarenie sa rozplynulo. Pričinilo sa k tomu predovšetkým jej podivné správanie. Nechala sa bez okolkov bozkávať a hovorila pritom také nepochopiteľné a *dvojznačné* veci, že po istej chvíli som ju musel žiadať o vysvetlenie. Zarazila sa a povedala, že iba žartuje. Potom na mňa dlho hľadela a nič nepovediac odišla. Tentoraz som ju nenaháňal, ale ponechal som ju osudu. To zabralo. Zlomil som jej pýchu a Mária prišla za mnou sama a prosila ma, aby som ju vypočul – pokorne, so sklopeným zrakom. Prikázal som jej, nech rozpráva. Príbeh Márie Duninovej mi pripadal ako rozprávka z *Tisíc a jednej noci*, ba občas som mal dojem, že si zo mňa strieľa. No tlmený tón jej hlasu, hlboký a nezriedka vzlykavý, ma presvedčil, že to tak nie je. Jej rozprávanie nesporne zaujme každého. Aby som sa vyhol chaotickým výrazom svojej milenky, vyrozprávam to všetko ja sám.

Mária Duninová už niekoľko rokov viedla život plný snových vidín. Deň pre ňu takmer nejestvoval a všetko, čo sa dialo počas dňa, malo pre ňu taký nepatrný význam, že často zabúdala, čo sa stalo včera, a niekto menej zhovievavý by ju

mohol nazvať – prepytujem za výraz – prihlúplou. To, že sa udalosti jedného dňa spájajú s udalosťami nasledujúceho dňa, že ak dnes zaspíme na nejakom mieste, tak sa ráno prebudíme na tom istom mieste a uprostred tých istých vzťahov – tento základ skutočnosti bol pre ňu len nepodstatnou drobnosťou. Hm! Bola to akási podivná atrofia. A predsa – čo je noc? Mravenisko snov a túžob, ktoré je každé ráno rozfúkané ako hmla. A jej práve za súmraku začínalo srdce búšiť rýchlejšie. Vzala si vždy na seba všetky šperky ako na nejakú slávnosť, rozpustila si vlasy a zaspávala ako vtáčatko pod krídlami čierneho vtáka noci, pohružujúc sa do hlbiny jazera snov.

Tie sny však boli také, aké azda na zemi nikdy nesníval žiaden človek, plné hrôzy a šialenstva. Úporne sa v nich objavovala postava muža, ktorého Mária nepoznala, dokonca mu ani nevidela do tváre. V tých snoch vládla len jeho vôľa, iba jeho myšlienky, a Mária sa mu po márnej snahe odporovať úplne odovzdala a túžila po tom, aby prišiel, s bážňou a chvením, akoby pod vplyvom strašnej hypnózy. A ten chorobný fantóm, ktorý ju prenasledoval, hral úlohu milenca – učil ju umeniu milovať, viedol ju so sebou do svetov halucinácií, šialenstva a zázrakov.

Bolo by ťažké vyrozprávať tie sny v celku, s celým ich aparátom spomienok a odkazov. Nakoľko som postrehol, napriek svojej chaotickosti bola medzi nimi istá súvislosť – milostný ošiaľ v nich narastal čoraz väčšími a trhal všetky putá.

Raz sa uvideli uprostred obrovského davu, ktorý sa vyhrnul do ulíc mesta zaliateho tisícami svetiel; ľudia sa tlačili na akési predstavenie, pričom ich odrazu rozdelili a potom zase priblížili, takže tí dvaja nemohli spolu hovoriť, a to trvalo – vo sne – dlhé roky. Inokedy sa zasa ocitli na dvoch posteliach, ktoré sa dotýkali užším okrajom: opreli si vtedy ruky o vankúše a mlčky si hľadeli do očí. Potom sa jej zasa zdalo, že po ňu prichádza diamantový kočiar; ona nasadne a vezie sa s ním do takého veľkého kostola, že na jeho podlahe bolo akési mesto ako pod zvonom, na jeho strope viseli jazerá – jedno z nich sa volalo Hlbočina. Dohadovali si schôdzky na nasledujúcu noc

a zhovárali sa o takých veciach, o akých ľudia ani len netušia – Márii chýbali slová, aby ich mohla pomenovať. Alebo kľáčali nad dvoma potôčkami, ktoré rovnobežne tiekli na opačné strany, a na lístočkoch si posielali slová – ale aké? To som sa nemohol dozvedieť. Nikdy sa nebozkávali, hoci sa k sebe navzájom správali slobodnejšie než manžel a manželka, a čo bolo najčudesnejšie: boli schopní si zo zábavy vymieňať svoje pohlavie. No napriek tomu v ich snoch nikdy nepadlo slovo „láska“: bol v tom skôr odtieň nenávisť, lebo neraz na seba navzájom číhali, aby jeden druhého zavraždil, a snovali plány odporného príšerného mučenia. Koľko ráz za ním išla cez temné húštiny a na prsiach skrývala vražednú zbraň; on, akoby nič nevyčítal, zmiernil krok, pôsobil zamyslene a cez jeho priehľadné telo bolo vidieť tlčúce červené srdce. Vrhne sa naňho, aby sa ho raz a navždy zbavila, no on sa odrazu premení na stĺp ohňa, ktorý ju obkolesuje, prinúti ju zostať na mieste ako prikovanú a skrz-naskrz ju spáli.

Tieto vzájomné krutosti len podnecovali ich šialenstvo a túžba iba hľadala rafinované prekážky a spôsoby uspokojenia:

Boli buď oddelení od seba, prikutí ku granitovým skalám, alebo spolu chodili, stretávali sa v rozmanitých končinách sveta. Priestor pre nich nebol žiadnou prekážkou, lebo sa v ňom vznášali nie ako vtáci, keďže nemali krídla, ale ako duchovia, len pomocou svojej vôle, a uberali sa k sebe s neodolateľnou silou dvoch riek, zlievajúcich sa do jednej. Boli ozvenou aj hlasom, ktorý hľadá; vysmädnutým pocestným i prameňom, čo odrazu vytryskol na púšti; umelcom a bleskom nápadu; alebo nachádzali spoločné zázračné obydlie v hrudi jedného človeka. Hľadali sa ako dve deti, ktoré ležia na jednej posteli; hľadali sa vo hviezdach, keď sedeli na striebornom rohu mesiaca alebo blúdiac po snehových pláňach na prstenci Saturna; potom zasa boli spolu v akomsi príbytku zo snehu a ľadu a pestovali v ňom ruže – zimné ruže čarovnej farby a vône. Raz ich spúšťali vo výťahu do hĺbín akejsi čiernej bane; lano výťahu sa pretrhlo a oni obaja padali celé roky do bezodnej

priepasti sveta. Alebo zasa snívala o sebe a o ňom ako o dvoch obrovitánskych hadoch, čo mali kožu s pestrými pruhmi ako tiger, spletených navzájom v pevných špirálach, nedbalo drierajúcich kdesi pod nebotyčnými stromami subtropického pásma.

Najčastejšie sa však medzi tými snami opakoval jeden, ktorý bol takmer jasnovidný. Videli tam seba samých, ako spia kdesi zamknutí, a boli si tohto svojho snívania vedomí: ležali akoby v mramorových rakvách na dvoch koncoch sveta a čakali na deň zmŕtvychvstania, ktoré im mal zvestovať úder veľkého zvona.

Rozjatrená vyznaním, zachvátená strachom a zúfalstvom zo svojho hrozného, výnimočného stavu, ktorého biedu poznávala až teraz počas svojho rozprávania, skryla si Mária Duninová hlavu na moju hrud' a plakala tak, že som aj cez vestu cítil jej horúce slzy. Niekedy, keď prerušila svoju spoveď, uprene hľadela odrazu ustrnutým pohľadom pred seba, vytrhla sa z môjho objatia, akoby chcela utekať za akousi vidinou, ktorej vzdialenú vôľu pociťovala dokonca aj cez hmlu rozprávania. Bol to neobyčajne smutný pohľad: Mária Duninová sa mi zdala ako socha otroctva prikovaná k reťazi, ktorej koniec sa strácal kdesi v nepreniknuteľných nočných priepastiach.

Rozcitolivel som sa. Aby som ju upokojil a potešil, bozkal som ju na čelo, na oči a na ústa, vravel som jej, že ju milujem, že ju zachránim atď. – a naozaj vo chvíli, keď som to hovoril, som sväto-sväte veril, že svoje sľuby aj dodržím.

Bol som vtedy ešte veľmi mladý a nevidel som ani tieň falošnosti v jej zdanlivo úprimnej spovedi. A predsa sa potom ukázalo, že to bola táto spoveď, ktorá utvrdila Máriu Duninovú v jej šialenstve.

Zamilovaný ako študent som sa vážne pustil do prípadu Márie Duninovej. Rozhodol som sa napnúť všetky sily svojho ducha, aby som ju vyslobodil z trýznivých snov. Vplýval som na ňu pokojným rozhovorom bez exaltácie a snažil som sa zoznamovať s jej myšliou i srdcom s láskou plnou vrelosti a veselej nálady. Pôsobilo to na ňu obrovským dojmom a jej

nepokojné fantastické sny prestali, no takéto prestávky sa vyskytovali predtým už neraz a bez zjavného dôvodu.

Už som vravel, že všetci mi boli vďační za to, ako pozorne som sa správal k Márii; dokonca mi ju zverili osobitným dekrétom na pozorovanie. Zatiaľ som čoraz lepšie poznával ľudí, ktorí žili v okolí Márie Duninovej, istým spôsobom som sa započúval do ich života a prisvojoval si ich ideály, ku ktorým som mal zvláštnu, zjavne vrozenú náchylnosť. No nemohol som vstúpiť do ich kruhu, pokiaľ som nerozlúštil záhadu B W D. Nuž, raz pre mňa nadišiel ten slávny deň: napadlo mi, že B W D znamená „Bractwo Wielkiego Dzwonu“ (Bratstvo veľkého zvonu) čiže bratstvo vyvolávačov či azda hľadačov ideálu. S týmto objavom som sa ihneď pochválil pánovi Acherontovi a ten, keď si vypočul moje slová vyžarujúce radosť, vykrikol: „No vynikajúco, mladý muž!“ pričom sa na mňa blahosklonne a prefikane usmieval. No ja som bol ešte prefikanejší, lebo som mu nespomenul ani slovom, že na rozlúštenie tejto hádanky ma naviedol istý nezrozumiteľný detail z rozprávania Márie Duninovej.

Pán Movebo ma potľapkal po pleci, čo bola úradná forma môjho prijatia do noviciátu, a keďže môj objav ma uviedol do vynikajúcej nálady, familiárne mi prikázal, aby som ho nasledoval, a zaviedol ma do istej tajomnej budovy, v ktorej každodenne robieval inšpekciu. Bola to, ako som sa dozvedel, Sála manometrov. Zastihol som tam Hermínu, ktorá pánovi Acherontovi mlčky podala hárok s poslednou správou o manometroch. Starec ho bystrým pohľadom prebehol a spokojne sa usmial, potom však sám skúmal tlak na najdôležitejších manometroch, ktorých spojitosť s vonkajším svetom som nikde nevidel. Predovšetkým s kolesom jedného z nich pán Movebo manipuloval dosť dlho, no potom vstal s rozžiarenou tvárou a veselo si pošúchal ruky. Robota bola hotová. Pán Movebo oznámil, že tento deň sa zapíše do análov Bratstva ako výnimočne úspešný, na čo sa tak rozveselil, že prikázal Hermíne, aby pred mnou zatancovala akýsi exotický tanec, a sám jej k tomu hral na voľajakom exotickom nástroji – niečom ako organ, v ktorom zneli zvony.

III.

Zaobstaral som si knižky pojednávajúce o somnambulizme, špiritizme a podobne a vychutnával som si to pútavé čítanie. Táto veda, ktorú navrhujem nazvať „špiritológia“, ešte nie je rozvinutá, ale má pred sebou veľkú budúcnosť. Niektoré pasáže som Márii Duninovej čítaval nahlas, lebo som ju chcel privyknuť na to, aby o svojej situácii uvažovala ako o nejakom známom abnormálnom symptóme, ktorý má dokonca aj zvláštne latinské pomenovanie, a takýmto spôsobom ju úskom za nos vyviest' zo šialenstva do reality. Niekedy som sa uchýľoval k takej majstrovskej ľsti, že som si vymyslel v štýle tej či onej knihy akoby prípad choroby, podobný prípadu Márie Duninovej, a pridal som k nemu koniec, aký som si vymyslel: napísal som to na lístok, vložil ho do niektorej z tých kníh a potom som Márii čítal – akoby náhodne – to, čím som na ňu chcel zapôsobiť. Istý účinok to malo, hoci nie taký, aký som očakával.

Jemne som sa pýtal Márie aj jej rodiny na rôzne symptómy týkajúce sa jej pohlavného života, keďže som začal nadobúdať značne odôvodnené podozrenie, že tie sny sú bežným príznakom s patologickým pozadím. Vynechávam to však, keďže nechcem Máriu Duninovú kompromitovať – predsa len som ju nejaký čas miloval a vážil si ju.

Nakoniec na základe pokynov, ktoré som získal z čítania kníh, ako aj vlastným úvahami, som v prípade Márii Duninovej nastolil dve hypotézy:

1. Sny Márie Duninovej boli obyčajnými snovými vidielmi a vytvárala ich iba prekypujúca exaltovaná fantázia tejto osoby a predčasne prebudená zmyselnosť. Márii sa snívalo práve to, o čom snívať chcela a o čom celé dni rojčila. Komponovala si milostný románik vo svojej hlave s takým vzrušením, že dokonca ani sen nemal slobodu a nemohol uspokojiť jej myšlienky, i keď sa im samozrejme prispôboval a bol ich pokračovaním. Súvislosť medzi jednotlivými snami bola tiež pravdepodobne iba jej výmyslom, ktorým dopĺňala nedostatky

pamäti, neschopnej zrekonštruovať spleť snových javov. Skrátka, sny Márie Duninovej pochádzali z čisto subjektívneho zdroja, a takýmto spôsobom sa všetko vysvetlilo jasne a prirodzeným spôsobom.

2. Keby sme však urobili ústupok špiritistickým teóriám, bolo by možné snom Márie Duninovej pripísať istú dávku objektívnosti. Ktovie, či niekde na svete nežil človek, ktorý, hoci ju nepoznal, ba dokonca ani nemal nádej spoznať ju, o nej sníval navzájom spolu s ňou s rovnakou vernosťou a túžbou. Je možné, že jestvuje akási emanácia duše, že prchavá snová bytosť vychádza z mozgu do éteru a vznáša sa ako ideálne zrkadlo, ktoré si v sebe zadržalo obraz – prebehne cez obrovské priestranstvá, a keď sa dostane na miesto určenia, vkradne sa do druhej duše. Veď aj ja som zažil niečo podobné a môj sen vznikol akoby následkom toho, že sen Márie Duninovej zablúdil. Bola by to teda akási telepatická korešpondencia, deformácia zákonitého behu prírody, experiment zlomyseľného čiernokňazníka, príšerná hračka prírody, ktorej padli za obeť dvaja ľudia – alebo prinajmenšom jedna mladá bytosť, ktorá svojou neobyčajnou krásou a zároveň ohyzdnosťou vzbudzovala takú ľútosť. Namiesto toho, aby sa tešila a smútila ako ostatní ľudia, zdieľala ich city, ideály, spôsob života, stala sa outsiderom, morálnym mrzákom, a čoraz väčšmi sa pohružovala do plameňa pekelných clivoty, ktorú nebolo možné utíšiť.

A kto bol ten démonický človek, objekt jej snov, pôvodca všetkého nešťastia? Aké mystérium sa odohrávalo tam v temnotách? Bol obeťou, alebo tým, kto obeť prináša? Prečo ju vtiahol – práve ju – do víru tých snov, otrávil jej život, vsiakol do každej jej myšlienky, zrazil pred sebou celú jej bytosť na kolena? A ešte raz sa pýtam: prečo, s akým zámerom? Akým právom siahol na jej slobodu? Ak ju poznal, prečo ju nehľadal? A kdeže bola moc, ktorá by bola schopná potrestať takéhoto zločinca? Pozemské súdy ho stíhať nemohli, lebo právny kódex nepredvídal takýto neslýchaný prípad; veď koniec koncov, kto by mohol stíhať a potrestať fantóma? Z celej duše som nenávidel toho neznámeho rivala, ktorý ma prevyšoval